

Makitibi ki kɔ joo ki Pol ndangi adi Koreti je

*Ta ki dɔ makitibi ti ki kɔ joo ki Pol ndangi adi
Koreti je*

Makitibi ti ki kɔ joo ki Pol ndangi adi Koreti je kin, ta ki me ti toji kadi dan Pol əi ki njé kaw-naa je ki Koreti ti maji boy al. Dije madi tuji me Pol ngay ki ta kælde je ki kilə rade je. Awi bitɪ əli təkɪ Pol aw ki togi ki kadi e-n nje kaw kilə lə Jəju Kirisi al. Lo kin ti, Pol əl ta ngay. Nə re Pol əl ta ngay mindi ka, toji njé kadi-me je ki Koreti ti təkɪ n-ndigi-de wa kin nim, n-sangi rəbi kulə noji naa ti səde nim. E be ə, əl-n ta lə rəne ki nəl-ne ngay loki poyde ki maji re tɛɛ rəne ti (7.5-15).

Go ta je ti ki oji dɔ nɛ je ki ngə ngə ki tɛɛ dɔe ti dɔnangi Epəji ti (1.1-11), Pol ole me njé kadi-me je ki Koreti ti dɔ nɛ je ti ki to ki n-ingə rəde ti me kulə noji ti ki to dande ti n-əi səde je, ningə toji nda kilə lə nje kaw kilə lə Jəju Kirisi adi-de gəri tɔ. Pol ɔr-de gin nɛ ki n-əl-n-de ta je ki ngə ngə me makitibi ti ləne ki dɔsəy ki n-adi-de, ningə əl-de təkɪ n-ingə rənəl go ti, mbata ta ki ngə ki n-əl-de, kandidate ki maji tɛɛ go ti (1.12-7.16).

NGa ningə, ki oji dɔ nɛ kaw ki mba ra-n ki njé kadi-me je ki dɔnangi Jude ti (8-9), Pol dəji Koreti je kadi əi njé ra maji, ningə əl-de ə nə: «tɔgəri ra maji lə Bəbe ləje Jəju Kirisi maji. Kirisi ki e nje nɛ kingə, nə ra rəne nje ndoo ti mbata ləsi, kadi me ndoo ti lie, səi, itəli njé nɛ kingə je» (8.9).

Me ndɛgi ta je ti ki re go ti (10-13), Pol tɔl ilɛ jine kɛm dije ti ki njɛ kɛl kɛ nɛ e asi kadi e nje kaw kilɛ al kin. Ba tɔl ta makitibi lɛne ki ngon ta ki ndɛy be ki ɛl ki mindi ki maji (13.11-13).

NDu Pol ki j-ingɛ me makitibi ti lie ne kin, isi sangi maji lɛ darɔne wa al, nɛ isi sangi kadi gari tɛki e tɔgi ki Luwɛ wa ɛ ade ɛ isi ra-n kilɛ lie, ningɛ kadi taai Poy Ta ki Maji kin tɔ ta ki rɔjeti nim, kadi gari Kirisi tɔ Babe lɛde nim tɔ.

Kuwɛ ji-naa

¹ Mi Pol ki nje kaw kilɛ lɛ Jɛju Kirisi ki go ndigi ti lɛ Luwɛ, naa ti ki ngokɔ je Timote, j-uwɛ jisi sɛi njɛ kaw-naa je lɛ Luwɛ ki isi Korɛti ti, taa j-uwɛ ji dije lɛ Luwɛ ki isi dɔnangi ti ki Akay ti tae ba pɛti tɔ[☆].

² Kadi me-maji ki kisi-maje lɛ Bawje Luwɛ ɛi ki Babe Jɛju Kirisi e naa ti sɛsi.

Pol ra oyo Luwɛ

³ J-ilɛ tɔji dɔ Luwɛ ti ki Baw Babe lɛje Jɛju Kirisi. Bawje ki me-maji lie to mbar mbar, ki e Luwɛ ki nje sɔl me me nɛ je ti pɛti.

⁴ E ɛ e nje sɔl me je dɔ kɔ je ti ki dangi dangi, mba kadi je ka ji sɔl me dije ki kɔ je ki dangi dangi tɛɛ dɔde ti tɔ. Kadi ji sɔl mede ki me-sɔl ki j-ingɛ rɛe ti.

⁵ Be tɔ ɛ, tɛki j-ingɛ-n kɔ lɛ Kirisi ngay, Kirisi sɔl meje ngay tɔ.

⁶ Re j-isi j-ingɛ kɔ ɓa, e ki mba kadi mesi sɔl-n, taa e mbata kaji lɛsi tɔ. Re me je sɔl ɓa, e ki mba kadi adi sɛsi me-sɔl tɔ. NGA ningɛ, me-sɔl kin a ra kadi tɔ uwɛi tɔgisi ba me kɔ ti tɛki j-isi j-ingɛ kɔ kin be tɔ.

☆ 1:1 Knjk 18.1

⁷ Lo kin ti, j-ində meje dəsi ti njiriri, tado ji gər kadi loki isi indəi rəsi naa ti səje də kə ti, isi indəi rəsi naa ti səje də me-səl ti ki j-isi j-ingə tə.

⁸ NGakom je, ji ndigi kadi igəri go kə ki tēē dəje ti dənangi Aji ti kin. Dije adi-je kə kadi ki dum kəl tae, e kə ki al də singəje. Dəw ki ində mene də ti kadi n-a n-isi ki dənə taa goto.

⁹ Je j-ində meje ti kadi je dije ki gangi ta koy dəje ti ngata. Ningə e be mba kadi j-uwə-n kul rəje je wa al, nə kadi j-uwə kul Luwə ki nje kadi njé koy je ji lo koy ti.

¹⁰ E e ə taa-je ta ko koy ti kin, ningə a nay ki lo taa-je tae ti. E ə j-ində meje dəe ti, kadi a taa-je ta ko koy ti kin bəy.

¹¹ Ningə, səi wa ka isi indəi rəsi ta ti tə, me kəl ta ti ki Luwə mbata ti ləje. Luwə a ra səje maji ki rəbi ne ki dije ngay dəji mbata ti ləje. Lo kin ti, maji kin a təl ne ra oyo lə dije ngay mbata ti ləje tə.

Pol yəti ndune əji də kaw mba ləne

¹² Ne ki adi-je rənəl, meje uwə-je ki ta al, ji gər kadi njiyəje dan dije ti ki gəri Luwə al, e ki hal ki səl ləm ləm, ki ne ra ki rəjeti ki i rə Luwə ti. Ningə e njiyə ki ji njiyə ki gosi lə dəw al, nə ki ra maji lə Luwə. Ki bo ngay, e ki pa njiyə kin ə ji njiyə-n ki rəsi ti.

¹³ Ta ki ji ndangi j-adi səsi kin, e ta madi ki rangi al, nə e ne ki itidəi ə igəri me wa kin par. NGA ningə, m-gər kadi a gəri me ay njay bəy.

¹⁴ Təki igəri ndəy ngata kin, a igəri ay njay, ndə təl Bəbe Jəju ti ki j-a je ne rənəl ləsi təki a səi ne rənəl ləje kin be tə.

¹⁵ Ki me ki ti kati kin ə, m-ndigi kadi səi ə m-tēē dəsi ti kəte, kadi m-adi səsi ingəi ra maji ki kə joo.

16 NGa ningə kadi m-ḡ dəsi ti taa m-aw dɔnangi Masəduwan ti, ə m-ḡ Masəduwan ti ba[☆], m-təl m-re dəsi ti gogi bəy kadi tə irai səm me ne ge je ti ləm kadi m-aw Jude ti.

17 NDum ki m-un kin, m-un ki noo be par al, taa ndigi ra je ləm e ki go mər ta ti lə dəw kadi tə m-əl m-ə nə «oyo» ə m-təl m-ə nə «jagi» al.

18 Luwə asi kadi ma naji ləm: ta je ki j-əl səsi e «oyo» nim «jagi» nim al.

19 Tado Jəju Kirisi, NGon lə Luwə ki je ki Silasi je ki Timote je[☆] j-ilə səsi mbe ta lie kin e «oyo» nim «jagi» nim al. E dəw ki ta ki a ingə rəe ti e «oyo» par.

20 Ningə kun mīndi je lə Luwə pəti, Kirisi ə e nje taji-de kə nə «oyo» e ki rəjeti, taa e ki go rəbi lie tə ə j-isi j-əl-n j-ə nə «Amen», mba kulə-n taji də Luwə ti tə.

21 Ningə e Luwə ə e nje kadi-je nim, səi je nim, təgi me kində rə naa ti ki Kirisi. E ə mbəti-je ində-je ta dangi mbata ləne.

22 E e tə ə ində ndaji ləne rəje ti tə ne ləne, taa ində NDilne meje ti tə ne ki adi-je də kəte dan ne maji je ti ki ində ta dangi mbata ləje, kadi a adi-je.

23 Mi m-dəji Luwə kadi gangi ta ndəm, re m-ngom: ningə e mba kadi m-tuji mesi al, ə m-təl m-re-n Koreṭi ti gogi al.

24 Ningə ji sangi rəbi kadi j-ində təgi dəsi ti kadi adi mesi al jagi, tado isi uwəi təgisi ba me kadi-me ti ne ngata. Ne ki j-isi ji sangi, e kində rə naa ti səsi də kilə ti mba kadi ingəi rənəl.

2

1 Ki oji dəm, m-o maji ngay kadi m-təl m-aw rəsi

☆ 1:16 Knjk 19.21 ☆ 1:19 Knjk 18.5

ti gogi al, nə tə m-tuji mesi.

² Tado re m-tuji mesi ə, dəw ki a adi-m rənəl goto. Dəw ki a adi-m rənəl 6a, e səi ka ki m-a m-tuji mesi ka kin par.

³ Ningə, e gine kin ə, m-ndangi-n makitibi tə ndangi m-adi[☆] səsi kadi tə m-aw ki rəm al. M-aw ki rəm al nə tə dije ki kadi adi-mi rənəl, təli tuji mem tə tuji yo. M-gər maji ngay, ki ɔji dəsi, kadi rənəl ləm e rənəl ləsi pəti.

⁴ E ki me-kə ki ngay, ki me ki ur made, ki man nə ki tə kəm ə m-ndangi-n makitibi m-adi səsi. Ningə e ki mba kadi m-tuji-n mesi al, nə kadi igəri ndigi ki m-ndigi səsi.

Me Pol səl də dəw ti ki nje tuji mee

⁵ Re dəw madi e nje gin me ki tuji 6a, e mi ə tuji mem al, nə e səi pəti ə tuji mesi. Ki kadi j-əl j-adi al də maji al 6a, tuji me dije madi dansi ti.

⁶ Ningə ko dəw ki be kin, ta kosi je ki kaw-naa ki dœ ti wa kin ase naki.

⁷ E be ə, ki 6asine kin, kadi adi mesi səl dœ ti, ə iləi dīgəm me ti, nə tə me tuji ki al də maji j tɔy dœ.

⁸ Lo kin ti, m-dəji səsi kadi ɔji-e ndigi ki indigi-e adi gər.

⁹ NGa ningə, gin ndangi ki m-ndangi makitibi m-adi səsi e kadi m-na mesi m-o se itəli rəsi go ta ti me ne je ti pəti wa.

¹⁰ Loki mesi səl də dəw ti ki ra ne ki majal, mi ka mem a səl dœ ti tə. NGa ningə, re mem səl, loki ne madi to kadi mem səl də ti 6a, e mbata ti ləsi ə mem səl-n ta kəm Kirisi ti.

¹¹ MBa kadi *Satə ingə ta rəbi dəje ti al, tado ji gəri ndigi ra je lie 6əti.

☆ 2:3 7.8

Me Pol a sururu

¹² Loki m-aw m-teḡ Tirowasi ti kadi m-ilə mbe Poy Ta ki Maji lə Kirisi, m-o kadi Babe teḡ ta rəbi pay adi-m,

¹³ nə mem a sururu, tadə m-ingə ngokom Titi al. E be ə, m-iyə njé kadi-me je, ə m-un ta rəbi kaw Masəduwan ti✧.

Təti rə me kində rə naa ti ki Kirisi

¹⁴ J-ilə tɔji də Luwə ki əy-je ki dəkagilo je pəti adi-je me rə ti ki Kirisi təti kin. Luwə un-je ilə-n mbe lə Kirisi ki lo je pəti adi dije gəri-e tə nom kagi ki baye əti maji ki sane ki lo lo be.

¹⁵ Lo kin ti, ji to tə nom kagi ki baye əti maji, ki Kirisi un adi Luwə be. J-əti maji, mbata ti lə dije ki isi sangi kaji nim, mbata ti lə dije ki isi awi tujɔ ti nim tɔ.

¹⁶ Ki rə dije madi ti, e bay yo ki isi aw səde koy ti, nə ki rə njé ki nungɔ ti, e bay kaji ki isi aw səde kaji ti tɔ. Ə se nə ə asi kadi ra kilə kin wa?

¹⁷ Je ji to tə ndəgi dije ngay ki isi uni ta lə Luwə tə ne ra gati kin al. J-əl ta ki rəjeti, ki j rə Luwə ti, ta kəm Luwə ti me kində rə naa ti ki Kirisi.

3*Bəə kilə je ki me kilə mindi ti ki sigi*

¹ Kadi m-dəji m-o se j-isi ji sangi kadi ji tɔji rəje je wa ka bəy wa? Se kadi ji ra təkɔ dije madi isi rai, ə isi taai makitibi lo ki rangi ti kadi ma naji dode ti ki rəsi ti je taai jisi ti awi ki lo ki rangi ti je kin be wa?

² Makitibi ki kadi ma naji dɔje ti ɓa, e darəsi səi je wa. Səi makitibi ki ndangi ngame je ti, ki dije pəti gəri nim isi tidəi nim.

✧ **2:13** 12-13: Knjk 20.1

³ To ki taga kadi səi makitibi ki Kirisi ndangi adi-je jije ti, ilə-n-je. Kirisi ndangi ki man ndangi ne makitibi ti al, nə ndangi ki NDil Luwə ki nje kisi kəm ba; e makitibi ki ndangi dɔ mbal ti al, nə ndangi ngame dəw ti☆.

⁴ E kin ə e me je ki j-adi ta kəm Luwə ki takul Kirisi.

⁵ Ningə j-a j-əl j-ə nə e ki tɔgije je wa ə ji ra-n ne madi al, nə e ki tɔgi ki j rɔ Luwə ti.

⁶ E Luwə wa tɔ ə adi-je tɔgi, adi ji təl-n njé ra kilə bəə je me kun mindi ti ki sigi. E kun mindi ki e gin *NDu-kun ti al, nə e gin NDil Luwə ti. Tadɔ NDU-kun ki ndangi e nje re ki koy, nə NDil Luwə e nje re ki kaji.

⁷ Kəte ndu-kun e ki ndangi ki ku ta je kare kare go-naa ti dɔ ba mbal ti, ba kunjɪ Luwə unji dɔ ti. *Moji ki nje re ki ndu-kun ka kin, ta kəme ɔ por wor wor, ki lo kadi ngan *Isirayəl je goi ta kəme goto☆. Ningə ta kəme ki ɔ por kin, unji dɔkagilo ndəy be par ə gine a gangi. Ə re ra kilə ki NDU-kun ki nje re ki koy adi tɔba be ningə,

⁸ ra kilə ki NDil Luwə a əti bəl ki dum bəy.

⁹ Re kilə lə NDU-kun ki a aw ki dije me ta ki gangi ti adi tɔba ningə, kilə ki kadi Luwə tidə-n dije dije ti ləne a adi tɔba ki əti bəl ngay bəy.

¹⁰ J-asi kadi j-əl j-ə nə, tɔba ki dɔ kəte, tɔge goto nɔ tɔba ti ki bone kin, ki e tɔba ki itə e ki kəte say.

¹¹ Kin ə ne ki lo ti ə a ində də ə ingə tɔba ningə, ne ki a to biti ki nɔ ti tɔba lie a əti bəl ki dum.

¹² Ne ki j-isi ngəm tae kin ə ra adi j-aw ki me ki ti kati.

☆ **3:3** Tee ki taga 24.12; Jerəmi 31.33; Ejəkəl 11.19; 36.26 ☆ **3:7** Tee ki taga 34.29

13 Je ji ra t̄aki Moji ra-n kin al. Moji ki il̄a kibi ta k̄amne ti kadi ngan Isiraȳal je ooi ta t̄al ta kunji ki lo ti ə a goto kin al[☆].

14 Ne ḡar l̄a ngan Isiraȳal je goto, d̄ode b̄ay b̄ay. Ninḡa bit̄i ɓone kin ka, loki isi tid̄ai Kun mindi ki k̄ake ɓa, kibi kin to ba wa ɓ̄ay. To ba, d̄aw un k̄amde ti al, tad̄o e ki kind̄a r̄o naa ti ki Kirisi ə kibi kin a goto-n k̄o ta k̄amde ti.

15 Bit̄i ɓone kin ka, loki isi tid̄ai makit̄ibi je ki Moji ndangi kin ə, kibi madi uti k̄amde d̄o ne ḡar ti wa ɓ̄ay.

16 E ki go r̄abi kadi-me Kirisi par ə kibi kin a goto-n ta k̄am d̄aw ti[☆].

17 Tad̄o Babe e NDil, ninḡa loki NDil Babe e titi, loe ti kin ə taa kiȳə taa e titi t̄o.

18 Ninḡa j-əi p̄ati, kibi e ki goto k̄amje ti k̄o, adi ji t̄oji t̄oɓa l̄a Babe r̄oje ti t̄aki k̄at̄irongi a t̄oji-n ndil d̄aw be. Lo kin ti, ji mb̄al ji to t̄a Babe wa be. Babe ki e NDil adi t̄oɓa lie unji d̄oje ti unji kunji ki ət̄i ɓ̄al ki d̄o made ti, d̄o made ti.

4

Kirisi e naa ti ki nj̄e kaw kil̄a je

1 T̄aki e kil̄a ki Luw̄ə ə adi-je ki go me-maji ti lie, t̄ogije goto ta ti al.

2 Je ji mbati ne ra ki lo ɓ̄oȳo ti, ki ne ki to r̄os̄al ki dije isi rai. Pa nj̄iȳəje e ki lo k̄adi k̄am-naa ti al, taa ji mb̄ir ta l̄a Luw̄ə dam kare al t̄o. Loki ji t̄oji ne ki r̄ojet̄i ki taga ɓa, ji sangi kadi ji taa me dije ta k̄am Luw̄ə ti t̄a taa yo.

☆ 3:13 T̄eɛ ki taga 34.33 ☆ 3:16 T̄eɛ ki taga 34.34

³ NGa ningə, re Poy Ta ki Maji ki j-isi j-ilə mbeə kin, to lo bəyɔ ti ɓa, to lo bəyɔ ti mbata lə dije ki isi awi tuji ti,

⁴ mbata lə njé me nga je. Su ki nje kɔbe dɔ dɔnangi ti ne, bəy angalde bəy, ne gər ləde goto, adi lo kadi ooi kunji Poy Ta ki Maji ki nje tɔji tɔba lə Kirisi kin goto. Kirisi ki e bana kəm Luwə wa.

⁵ Təki rɔjeti, j-isi j-ilə mbe rɔje je wa al, nə e Jəju Kirisi ki Baɓe ə j-isi j-ilə mbeə. NGa ningə je wa je bəə ləsi mbata ti lə Jəju.

⁶ Tado Luwə ki nje kəl ə nə: «Kadi kunji unji dan til ti[☆]» kin ə adi kunje unji ngameje ti, mba kadi ji gər-n kəti ɓəl lie ki unji pal kəm Kirisi ti kin.

⁷ Ningə ne maji lə NDil kin, j-oti darɔje ti ki tɔ ki to tə ngoo ki kibə ki nangi be kin. E be kadi to ay njay təkɪ tɔgi ki əti ɓəl kin j rə Luwə ti ɓi j rɔje ti je al.

⁸ Kɔ je ki dangi dangi kawɪ-naa ki dɔje ti, nə budi singə je al; meje gangi man, nə j-ore meje nga wa kin.

⁹ Dije indəi kəmje ndoo, nə Luwə iyə-je kɔ al; tati-je nangi, nə tɔli-je al.

¹⁰ Darɔje isi oy ko koy lə Kirisi ki dɔkagilo je pəti, mba kadi dije ooi təkɪ Kirisi isi kəm ba darɔje ti.

¹¹ Tado je ki j-isi ki dɔje taa, j-isi ta koy ti ki dɔkagilo je pəti mbata ti lə Kirisi. E be kadi dije ooi təkɪ Kirisi isi kəm ba darɔje ti ki ndɔ madi ə a oy kin.

¹² Lo kin ti, je j-a je ta koy ti kadi tə səi isi kəm ba tɔ.

¹³ Təkɪ e ndil kadi-me ki kare ba ə isi ra kilə meje ti, makitibi lə Luwə əl ə nə: «E mbata kadi ki m-adi mem Luwə ə m-əl ta lie[☆].» Ningə je ka e mbata kadi ki j-adi meje Luwə ə j-əl ta lie tɔ.

☆ 4:6 Kilə ngirə ne je 1.3 ☆ 4:13 Pa je 116.10

¹⁴ Tado ji gər kadi, Luwə ki tɛɛ ki Babe Jəju lo koy ti kin, a tɛɛ səje lo koy ti ki Kirisi to. A tɛɛ səje kadi ində je nim, səi je nim kadine ti.

¹⁵ Ne je pəti ki tɛɛ dɔje ti e mbata maji ləsi. Ningə, lo kin ti, ra maji lə Luwə a to mbar mbar kadi aw ki dɔ dije ti ki kəte kəte. Aw ki kəte kəte kadi tə dije ki njé kəl ta ki Luwə, rai-e-n oyo je, piti-e-n je, toi mbar mbar ki dɔ ti.

¹⁶ E mbata kin ə, j-ingə-n tɔgi par par. Re darɔje ki koo ki kəm ne kin ə tɔge isi təl ki gogi ka, ndilje isi ingə tɔgi ki rangi ki ndɔ je ndɔ je.

¹⁷ Tado kɔ je ki j-isi j-ingə-de ɓone kin, e kɔ ki dɔkagilo lie e ndəy be par, taa əle kəl kare to, loki j-un j-ində kadi tɔba ti ki əti ɓəl, ki dɔbəye goto ki a re go kɔ je ti kin.

¹⁸ Ne ki j-isi j-ay ngəde, e ne ki dəw oo ki kəmne kin al, nə e ne ki dəw oo ki kəmne al yo. Ne ki dəw oo ki kəmne, ndəe e ngay al, nə ne ki dəw oo ki kəmne al, a to biti ki nɔ ti.

5

Darɔ ki sigi

¹ Ji gər maji kadi re darɔje ki je me ti dɔnangi ti ne, ə ra rəne tə kəy-lo be kin tuji ə, j-aw ki darɔ ki sigi ki e kəy ki Luwə ra adi-je me dɔrɔ ti nɔɔ, ki e kəy ki dəw ra ki jine al. E Kəy ki a to biti ki nɔ ti.

² Ningə ki ɓasine kin, j-isi ji timə rusi rusi, ji ndigi ngay kadi j-aw j-ur me kəy ti ləje ki dɔrɔ ti kin.

³ NGa ningə, re j-ur me kəy ti ki dɔrɔ ti ki sigi kin ə, dəw a oo-je ki rɔje kare al.

⁴ Tado kisije me darɔ ti, ki e kəy-lo kin, ji timə rusi rusi, ne al dɔ singəje. Ningə ji ndigi kadi j-ər rɔje kə

me daro ti kin al, na ji ndigi kadi j-ilə daro ki dora ti do ti, kadi daro ki kam dabi jine do daro ti ki koy.

⁵ Ningə e Luwə wa ə ində kadi ne je kin a rai ne be doje ti. E e ə ində NDilne meje ti tə ne ki adi-je do kate dan ne maji je ti ki ində ta dangi mbata ləje, kadi a adi-je.

⁶ Lo kin ti, j-uwə togije ba ki dokagilo je pati. Ningə ji gər kadi loki je me daro ti ki donangi ti ne kin bəy ba, je gidi kəy ti ləje, say ki Babe.

⁷ Təki rojeti, e kadi-me Kirisi ə j-isi j-aw-n, bi e kamje ba oo lo ə j-isi j-aw-n al.

⁸ J-uwə togije ba ə j-isi j-aw-n, ningə ji ndigi ngay kadi j-iyə daro kin, ə j-aw j-ində be kadi Babe ti.

⁹ NGa ningə, re j-isi-n me daro ti kin, ə se ji tuse j-iyə, ne ki uwə meje, e ta kadi ji nal Babe.

¹⁰ Tado sobi kadi j-a ji teḡ kare kare kadi j-a no Kirisi ti, lo gangi ta ti lie. Daw ki ra ka a ingə ne ki sobi done, ki go kilə rae ti ki un darone ra-n: ki re e-n kilə ki maji ə se kilə ki majal.

¹¹ Gin ne ki kadi ji bəl-n Babe, ji gər maji, e ə j-isi sangi rəbi kadi ji buki-n dije goje ti. Luwə gər-je ay njay, ningə m-gər kadi səi je ka, ki kadi əli ta ki ngom al ba, igəri-mi ay njay to.

¹² Ji ndigi kadi ji təl j-əl ta do roje ti rangi bəy taa kadi igəri-je, al, na j-adi səsi ta rəbi kadi rosi nal səsi doje ti. Lo kin ti, a ingəi ta ki kadi a turi dije ti ki isi indəi gude ki ne ra ki gidide ti ne kare, bi ne ra ki ngamede ti al kam.

¹³ Re e rojeti kadi je dije ki doje goto ba, e mbata ti lə Luwə ə doje goto-n, a re je njé kam-kaa je to ba, e mbata ti ləsi ə je-n njé kam-kaa je to.

¹⁴ Təki rojeti, ndigi-naa lə Kirisi o be doje ti, je ki ji

gər təkɪ dəw kare ba oy mbata ti lə dije pəti, adi dije pəti oyi kɪn.

¹⁵ Oy mbata ti lə dije pəti, mba kadi dije ki isi ki dəde taa, isi ki mbata ləde əi je wa al ngata, nə mbata ti lə dəw ki oy ə j lo koy ti mbata ləde kɪn.

¹⁶ NGa nɪngə, j-a j-o dəw ki go koo-e ti lə dəw al bɪti ngata. Re kəte je, j-o Kirisi ki go koe ti lə dəw ka, ki basine kɪn, j-a j-o-e be al ratata ngata.

¹⁷ Re dəw ində rəne naa ti ki Kirisi ɓa, e ne kində ki sigi. Ne je ki kəke dəi kə, ne je ki rəe ti pəti, təli ne ki sigi.

¹⁸ Nɪngə ne je kɪn pəti j rə Luwə ti, ki nje təl kulə-je noji naa ti səne, ki rəbi lə Kirisi. Luwə ki adi-je kilə kulə dije noji naa ti sie e wa.

¹⁹ Tado e Luwə ə, ki rəbi lə Kirisi, ilə-n dije ki duniya ti, noji naa ti səne, ki kanji tidə majal je ləde ki rai. NGa nɪngə, ində ta kulə noji naa ti taje ti kadi j-ilə mbeɛ.

²⁰ Je dije ki Luwə ilə-je tə nje ra kilə to Kirisi ti. NGa nɪngə, Luwə un-je ɓar-n səsi ki rəne ti. Me tə Kirisi ti, j-uwə njasi ba, iləi noji naa ti ki Luwə.

²¹ Kirisi ki ra majal al, nə Luwə oy majal je ləje ki dəe ti. Oy ki dəe ti, mba kadi ki rəbi lie, Luwə tidə-n-je dije ti ləne.

6

¹ Təkɪ je j-ində rəje naa ti ki Luwə də kilə ti, ji dəji səsi kadi ikidi ra maji lə Luwə ki ɪngəi kɪn al.

² Tado Luwə wa əl ə nə:

«Dəkagilo ti ki maji, m-o də ndui,

NDə ki e ndə kaji dije, m-re m-əsi sili.»

NGa ningə, dəkagilo ki maji nga ə to kin, ndə kaji dije nga ə re kin✧.

³ Kadi tə kilə ki j-isi ra kin ta goto də ti, ji sangi rəbi kadi ji tigə dəw madi jigi ti al.

⁴ Ne ki j-isi sangi, ji sangi kadi ji taji me ne je ti pəti, təkı rəjeti, je bəə kilə je lə Luwə. J-uwə təgije ba ə ji təl j-uwə bəy, me kə je ti, me kəm-to-ndoo ti, me bəl ti,

⁵ gin kində ti lə dije, me dangay ti, ki me sulə ti ki dije suləi kosi je dəje ti. Me kilə ti ki al də singəje, lo to bi goto, lo kuso ne goto, ka j-uwə təgije ba✧.

⁶ Ji taji kadi je bəə kilə lə Luwə me kay njay ti, me gər Luwə ti, me kore me ti, me ra maji ti. NDil Luwə e səje naa ti, ji ndigi dije ndigi ki rəjeti.

⁷ Ji taji kadi je bəə kilə lə Luwə me kilə mbə ta ti ki rəjeti, ki j-ilə ki təgi lə Luwə. Ne katı ləje, ki də rə ləje, e ne ra ki dana ta kəm Luwə ti.

⁸ Dije əsi gonje je, iləi rəsəl dəje ti je, əli ta ki majal dəje ti je, əli ta ki maji je. J-isi j-əl ta ki rəjeti kin ka ooi-je tə njé ngom je,

⁹ gəri-je bəti, nə ooi-je tə dije ki gəri-de al be, j-a ji njiyə ki dəje taa, nə ooi-je tə njé koy je. Uwəi-je dangay ti ki kanji təl-je,

¹⁰ tuji meje ka rəje nəl-je par par. Je njé ndoo je, nə ji təl dije ngay njé ne kingə ti, to tə ne ki ne ləje goto be, nə ki rəjeti ba, ne kingə je pəti e yaje.

¹¹ Səi dije ki Koreṭi ti, j-əl səsi ka kəm ta, ji tēē meje ki rəsi ti.

¹² Ji taji səsi ndigi ki ji ndigi səsi ki taga, nə e səi je ə itēēi mesi adi-je al.

¹³ Lo kin ti, m-əl səsi ta təkı baw ngan je a əl-n ngane je ta kin be. Ningə ji dəji səsi kadi səi ka, itēēi

✧ 6:2 Ejay 49.8 ✧ 6:5 Knjk 16.23; 19.29; 21.30

mesi adi-je tæki je ji tæe-n meje j-adi sæsi ka kin be tɔ.

Gangi naa ki majal

¹⁴ Maji kadi ilæi dæsi ki noo be par gin jugi ti ki kare ba ki njé ki gæri Luwæ al kam al. Ne ki rɔjeti ki ne ki majal a indæi rɔde naa ti al; kunjɔ æi ki til asi kadi a indæi rɔde naa ti al.

¹⁵ Lo kadi Kirisi æi ki Su tade asi naa goto; dæw ki gær Luwæ æi ki dæw ki gær Luwæ al, ne ki a uwæi-naa dɔ ti goto.

¹⁶ Ne ki a ore kæy læ Luwæ ki kagi yo je naa ti goto. Tado j-æi ba, j-æi kæy læ Luwæ ki nje kisi kæm ba tæki Luwæ wa æl-n æ næ:

«M-a m-ra be dande ti, æ m-a m-njɔyæ sæde naa ti, M-a mi Luwæ læde, æ æi a æi dije læm tɔ✧.»

¹⁷ E mbata kin æ, Bæbe æl-n æ næ:

«tangi-naa ki dije ki gæri-mi al, ɔdi ne ki to nje al,

Ba mi m-a m-uwæ sæsi ki ræm ti✧.»

¹⁸ Bæbe ki nje tɔgi pæti æl bæy æ næ:

«M-a mi Bawsi, æ sæi, a sæi ngan læm ki dingæm ki ki dæne✧.»

7

¹ NJé ndigi je læm, tæki j-ingæi ndu-kun je ki Luwæ un adi-je be kin, maji kadi j-æi je wa, j-ayi rɔje njay dɔ ne ti ki a tuji darɔje ki ndilje. Ningæ adi j-indæi rɔje ta dangi me bæl Luwæ ti.

Rænæl læ Pol

✧ **6:16** Læbatiki 26.12; Ejækæl 37.27 ✧ **6:17** Ejay 52.11; Ejækæl 20.34

✧ **6:18** 2 Samiyæl 7.14; Ejay 43.6

² Indai-je dan ursi ti! Dəw madi ki ji ra sie majal goto, dəw ki ji tə ko ne lie goto, taa dəw ki j-əde ji taa ne lie ka goto tə.

³ Ningə m-əl ta kin be kadi m-gangi-n ta dəsi ti al, tadə m-əl kəte ngata tək i j-ində səsi dan urje ti kadi re e koy ə koy, kaji ə kaji.

⁴ M-ti mem kati ki rəsi ti, rəm nəl-m ngay dəsi ti. M-ingə təgi ngay, rənəl təi dəm, me-ko je ti ki j-ingə-de.

⁵ Loki ji re ji tē dənangi Masəduwan ti nu kin, lo kər kəə goto, j-ingə ko je ki dangi dangi, rə gə gidije, bəl rosi meje.

⁶ Nə Luwə ki nje kilə dینگəm me dije ti ki njé sol dədə, adi-je təgi ki rəbi re lə Titi.

⁷ NGA ningə, e re lə Titi par ə adi-je təgi al, nə e təgi ki adi-e kin tə ə adi-je təgi. Titi əl-je tək i indigi ngay kadi oi-mi, taa man no re kəmsi ti nim, ta o mesi nim mbata ti ləm. Lo kin ti, m-ingə rənəl ngay də made ti bəy.

⁸ Re makitibi ki m-ndangi m-adi səsi kəte kin tuji mesi ka, m-ndingə rəm də ti al. Re m-ndingə rəm də ti ba, e mba koo ki m-o kadi tuji mesi dəkagilo madi ti[☆].

⁹ Ningə ki basine kin, rəm nəl-m mbata mesi ki tuji kin al, nə mba ke ki me tuji ləsi aw səsi adi iyəi rəbi ne ra ki majal kə. Mesi ki tuji kin ə e ne ki Luwə ndigi, adi-je j-əl tək i ne madi ki majal kare ki ji ra səsi goto.

¹⁰ Tadə me tuji ki nəl Luwə, re ki kiyə rəbi ne ra ki majal kə, mba kadi tē ki dəw kaji ti, ki kanji kadi dəw ndingə rəne də mee ti ki tuji kin. Nə me tuji ki dəw iyə-n rəbi ne rane ki majal kə al, a re ki koy.

☆ 7:8.2.3

¹¹ Ki basine kin, sai je wa oi kandi me tuji ki nal Luwə kin ki kamsi. Ra adi itoi bi do rəsi ti al! Idəji me-səl ki rə tisi nim, indingəi rəsi ngay nim, bəl təl səsi nim, indigi ngay kadi oi-mi nim, ta o mesi mbata ləm nim, taa tasi e do dəw ti ki ra ne ki go rəbe ti al ka kin nim to. Itəji me ne je ti pəti təkə ta kin sai, igotoi me ti.

¹² NGa ningə, m-ndangi makitibi kin m-adi səsi mbata lə dəw ki ra ne ki go rəbe ti al kin al nim, taa mbata lə dəw ki ne ki go rəbe ti al kin tuji me al nim to. Nə e mba kadi sai je wa, oi tingə ki itingəi bil mbata ti ləje kin ki kamsi, ta kəm Luwə ti.

¹³ E kin ə e ne ki adi-je təgi. Ningə j-ingə təgi par al, nə j-ingə rənəl ki bo ngay ə wa bəy to, loki j-o nal ki rə Titi nal-e mbata kuwə ki sai pəti uwəi angale indəi nangi me kalsi ti ki itəji.

¹⁴ Kində ki m-un səsi m-ində-n gum ki rəe ti kin, rəm səl-m al. Tə ka ki j-əl-n səsi ta ki rəjeti ki ndo je, piti ki ji piti səsi no Titi ti təji rəne ki taga kadi e ta ki rəjeti.

¹⁵ Lo kin ti, rəe nal-e ngay bəy dəsi ti, loki me ole do təl rə go ta ti ləsi pəti, ki kuwə ki uwəi-e ki rəsi ti ki buki-naa ti ki bəl.

¹⁶ Rəm nal-m ngay adi m-ində mem dəsi ti me ne je ti pəti.

8

Kaw ne mba ra-n ki njé kadi-me je ki Jorijalam

¹ NGakom je, ji ndigi kadi igəri maji ki Luwə ra ki njé kaw-naa je ki donangi Masəduwan ti kin.

² Kə je ki dangi dangi tēē dode ti, nə be ka rəde nal-də ki al do maji, adi me ndoo ti ləde ki ngay wa kin ka, adi ne maji je ləde ngay ki me ki kare.

³ M-ma naji lade do ti taki adi ki go togide ti, ki madi je adi ki al do togide wa bay. Ningə e ki me ndigi lade wa ə adii.

⁴ Dəji-je ə təl dəji bay, kadi j-adi-de ta rəbi kadi n-əi ka n-iləi jide me ne kaw ti ki mbata lə dije lə Luwə ki isi Jorijaləm ti kin tə☆.

⁵ Rai ne ki al do e ki j-ində meje do ti kadi a rai. Uni rəde wa adi Babe kəte, ningə go ti, uni adi-je tə, ki go ndigi ti lə Luwə.

⁶ E mbata kin ə, j-ilə-n dīgəm me Titi ti kadi təl aw təl ta kilə ne kaw ki mba ra maji kin, taki ilə-n ngire dansi ti ngata kin.

⁷ NGa ningə, taki səi njé ne ki to mbar me ne je ti pəti, adi e me kadi-me ti, me kuji kəl ta ti, me ne gər ti, me tingə bil ti ki kanji to bi do rə ti, ki me ndigi-naa ti ki ji toji səsi rəbe, maji kadi itoji taki kilə ra maji kin e ne kingə ləsi ki awi mbar mbar tə.

⁸ Ningə e ne ki m-ində dəsi ti ki togil al; re m-əl səsi ta tingə bil lə madisi je ba, e mba kadi səi, oji ndigi-naa ləsi ki rəjeti adi dije gəri, me ne kaw ti kin.

⁹ Tado igəri ra maji lə Babe ləje Jəju Kirisi maji. Kirisi ki e nje ne kingə, nə ra rəne nje ndoo ti mbata ləsi, kadi me ndoo ti lie, səi, itəli njé ne je.

¹⁰ E ta ki go koe ti ləm ki m-o ə m-əl do ti. Ningə e ta ki səbi dəsi wa maji, mbata səi, ə səi dije ki dəsəy ki irai kilə kin. Səi dije ki dəsəy me ra-e ti par al, nə səi dije ki dəsəy me kun-ndu ti ki mba ra-e.

¹¹ Ə ki basine kin, maji kadi itəli ta kilə kin, mba kadi, ki go togisi ti, kilə ki irai ngata nim, ndigi ra-e nim, isi naa ti lay.

¹² MBata, loki dəw adi ne ki me ki kare, Luwə taa ne lie ki adi kin ki go toge ti ki me kəy ti, bi ne ki aw-n

☆ 8:4 1-4: Rm 15.26

al par ə, Luwə a ində mene dɔ ti al.

¹³ Ningə e ta kadi ji ra səsi kadi osi me ndoo ti al. Osi me ndoo ti kadi e so madisi je ti al, nə e ta kadi asi-naa yo.

¹⁴ Ki basine kin, ki ne ləsi ki to mbar kin, asi kadi a rai ki njé ki ne isi to rəde, ningə ndɔ ki ne ləde a to mbar ə ne to rəsi ba, a rai səsi tɔ. Lo kin ti ə a asi-naa,

¹⁵ təkɪ makitibi lə Luwə əl-n ə nə:
«Dəw ki əy ngay, dəw oo pa ne lie al, ningə dəw ki əy ngay al, ne ki du-e goto✧.»

Titi ki madine je madi awi Koreṭi ti

¹⁶ J-ilə tɔji dɔ Luwə ti ki ra adi ta ləsi to rɔ Titi təkɪ to-n rəm kin be tɔ.

¹⁷ Titi ndigi ta ki j-ində nge ti kadi təl aw rəsi ti. Ningə kəte bəy taa ka, e wa ki dɔne to rəe ngay mbata ləsi, adi e ki me ndigi lie e wa ə isi aw-n rəsi ti.

¹⁸ J-ilə ngokoje kare j-adi aw sie. E ngokoje ki njé kaw-naa je ki dangi dangi əli ta lie maji əji-n dɔ kadi rɔ lie mbata Poy Ta ki Maji.

¹⁹ Bəy tɔ, e dəw ki njé kaw-naa je ki dangi dangi iləi jide dɔe ti kadi aw səje mba ki mba kilə ne kaw ki mbata ra maji kin. E kilə ki j-adi rəje ki mbae mba kadi tɔ Baḅe ingə-n kəsi-gon, taa kadi ji tɔji-n ndigi ra maji ki rosi meje kin tɔ.

²⁰ Ki əji dɔ la ki dije adi-je ngay kadi je ə j-ində kəmje go kilə ti ki kadi ra, j-ində kəm-kədi dɔ ti kadi dije ooi-je tɔ dije ki rəjeti al, al.

²¹ Ji sangi kadi ji ra ne ki nəl Luwə par al, nə ji sangi kadi ji ra ne ki nəl dije tɔ.

²² Njé kaw ki rəsi ti kin, j-ilə ngokɔ je kare səde nɔ bəy. E dəw ki nja ngay, ji na-e, adi j-o tingə bil lie.

✧ 8:15 Tee ki taga 16.18

Ningə ki basine kin, to rəe ngay kadi n-e me kilə ti kin tɔ, mbata taa ki taa mesi.

²³ Ningə ki ɔji dɔ Titi, e madi njiyə ləm, taa e madi-kiləm ki rəsi ti tɔ. Ba, ndəge je ki dani-e, əi ngan njé kilə je lə njé kaw-naa je ki dangi dangi ki mba kadi Kirisi ingə-n kəsi-gon tɔ.

²⁴ Itɔji dije kin adi gəri təkɪ indigi-de ndigi ki rɔjeti. Lo kin ti, njé kaw-naa je ki dangi dangi a gəri təkɪ indigi-de ndigi ki rɔjeti, taa tɔji ki j-isi j-ilə dəsi ti ta kəmde ti kin ka e ki rɔjeti tɔ.

9

Luwə ndigi dəw ki adi ne ki rənəl

¹ Ki ɔji dɔ ne kaw ki kadi ji ra-n ki dije lə Luwə ki isi Jorijaləm ti, kəm kadi m-ndangi ta dɔ ti m-adi səsi, m-o al.

² M-gər ndigi ra maji ki rosi mesi kin, adi m-piti səsi ki taga ta kəm dije ti ki dɔnangi Masəduwan ti[☆]. M-əl-de m-ə nə: «NGakoje je ki dɔnangi Akay ti isi dɔ njade ti kal ne kal.» Ningə tingə bil ləsi kin ra adi njé kaw-naa je ngay ndəli.

³ Lo kin ti, m-ilə ngakoje je ki rəsi ti kadi piti ki ji piti səsi ɔji-n dɔ lo kin, təl ne ki kare al. Ningə təkɪ m-əl-n, m-ndigi ngay kadi isi dɔ njasi ti təkɪ rɔjeti wa tɔ.

⁴ Tado kin ə re dije ki dɔnangi Masəduwan ti awi səm rəsi ti, ə isi dɔ njasi ti al ningə, je ki ji taa mesi kin, j-a təl dije ki rɔde səl-de, nga ningə, rəsəl ki bo ngay a e dəsi ti sai je wa.

⁵ E mbata kin ə, m-o maji ngay kadi m-dəji ngakoje je madi kin kadi awi kəte nɔm ti, rəsi ti, kadi kawɪ nja kadi-kare me ndigi ki uni ndusi dɔ ti kin. Lokɪ e ki kəsi njae naa ti pəti ə dəw oo ɔa, a e ne

[☆] 9:2 1.16

kadi ki me ndigi, bi e ne ki daw inda tugi do madine ti a adi-n al.

⁶ Ninga kadi igari taki:

«Daw ki dibi ne nday be,

A tati nday be to;

Ɔ daw ki dibi ne ngay,

Ɔ tati ngay to.»

⁷ Kadi daw ki ra adi ki go kaje ti ki oji mene ti, bi ki ndinga ro a se ki tugi madi ki kindo do ti al. Tado Luwa ndigi daw ki adi ki ronol.

⁸ Luwa aw ki tugi kadi adi maji je ki dangi dangi ndogi sasi man ti. Lo kin ti, a awi ki ne je pati ki kadi ra sasi ki dokagilo je pati. A to sasi mbar mbar kadi uni irai kilu je ki maji.

⁹ Taki makitibi la Luwa al-n a na:

«Kay ne kinga lane ki me ndigi adi nje ndoo je,

Ra maji lie to ki ndo je ndo je✧.»

¹⁰ Luwa ki nje kadi ko ne nje dibi ne ki nje kadi ne kuso daw uso, a adi sasi ko ne ki to mbar mbar, taa a ra kadi tugi to. Lo kin ti, ra maji lasi a tee ki done ki taga wangi.

¹¹ NGA ninga a sai nje ne kinga je me ne je ti pati, kadi irai maji ki me ndigi lasi ki kate kate. Ninga a ra kadi dije ki a ilai jisi adi j-adi-de kin, a tali ki oyo adi Luwa to.

¹² Kadi kare lasi kin, a ra ki nje kadi-me je par al, na a ra kadi dije tali ki oyo ngay adi Luwa to.

¹³ Loki ai oi maji la kilu kin ba, a ilai toji do Luwa ti mbata tal ki itali rasi go Poy ta ti ki Maji la Kirisi, imai naje ki taga kin, ki maji ki irai sade a ikayi ne maji je lasi adi-de nim adi ndagi dije pati nim kin to.

✧ 9:9 Pa je 112.9

¹⁴ A əli ta ki Luwə mbata ti ləsi, tōji ndigi-naa ləde ki rəsi ti, oji-n dō maji lə Luwə ki ində nangi riri riri ki dōsi ti kin.

¹⁵ Tōji e ki dō Luwə ti mbata kadi-kare lie ki dəw oo gəe al kin.

10

Pol rə də kilə ti ki to me jie ti

¹ Dije əi nə mi Pol, loki m-o kəmsi 6a m-ilə dəm nangi, a re mi say tō ningə, m-un dəm taa, m-ra madi ngə səsi. Nə m-dəji səsi ki takul səl ləm ləm ki me-maji lə Kirisi,

² kadi irai-mi adi m-ra m-adi ngə səsi al, dəkagilo ti ki m-a m-re-n dansi ti. Tadə m-ində dəm ti kadi m-a m-ra m-adi ngə ki dije madi ki isi əli əi nə j-isi ji ra kilə lə dije kare kin.

³ E ki rəjeti kadi je dije, nə j-isi rə ko rə ki dije isi rəi-naa kin al.

⁴ Ne rə je ki j-isi rə-n, e ne rə ki j rə dəw ti al, nə e ne rə ki tōge j rə Luwə ti, kadi tuji tōgi je ki ngə ngə. Ji tuji-n taga je lə dije ki e taga je ki go rəbe ti al,

⁵ ji budi ne je pəti ki re ki kun dō taa ogi gər Luwə kə. J-a ji ra kadi mər ta je lə dije e mər ta ki kadi təl re səde go ndu ti lə Kirisi.

⁶ NGa ningə, je 6asi kadi j-ində ba kal dije madi ki a təli rəde go ta ti al j-əji-de, ndə ti ki səi pəti a təli rəsi maji go ta ti.

⁷ İgəi ne je ki to ta kəmsi ti ne kin! Re dəw madi gər tijəne ti kadi ne dəw lə Kirisi 6a, səbi kadi ində ne kare kin dəne ti tə: re e dəw lə Kirisi 6a, je ka je dije lə Kirisi tə.

⁸ A re m-ra rənəl ki al dō lo ndəy, ɔji-n dō tōgi ki Bābe adi-je mba kadi j-ɔsi-n ginsi ki kəte, ɓi kadi ji tuji-n səsi al kin ka, rəm səl-m al.

⁹ M-ndigi kadi dəw oo-m m-to tə dəw ki nje kadi səsi ɓəl me makitibi je ti ləm ki m-ndangi m-adi səsi kin al.

¹⁰ Tado dije madi əli əi nə: «Pol, re o makitibi je ki ndangi ɓa, e ta je ki ngā ngā, tōgide to, nə lo ki re ki rone ɓa, dəw oo tōge al, taa ta kələ ka ndae goto tō.»

¹¹ Ningə kadi dəw ki əl ta kin gər dōne ti maji təkɪ, kae ti wa ki oo-n-je me makitibi ti ki j-isi say ji ndangi ka kin ə, re ji re ki rōje ka, kilə ki j-a ji ra a to be tō.

¹² Təkɪ rōjeti ɓa, je j-asi-naa ki dije madi ki njé kun ta rōde kin al, ə se j-a j-un rōje j-ɔji kadide ti al. Ne kare, kun ki isi uni ndude əi je wa par ə rai kilə, isi goi lo ki rōde wa par kin, ra adi ne gər ləde goto.

¹³ NGa ningə, ki ɔji dōje, j-a j-ɔji rōje ki al dō loe al, nə j-a j-ɔji rōje ki go gangi kilə ti ki Luwə adi-je ə adi j-aw bitɪ ji tɛɛ-n rōsi ti kin.

¹⁴ Tə kin ə re j-ə nə j-aw bitɪ ji tɛɛ rōsi ti ə, ji tōji rōje ki al dō gangi loe al. Tado j-aw bitɪ ji tɛɛ rōsi ti dōsay ki Poy Ta ki Maji lə Kirisi, təkɪ rōjeti.

¹⁵ Lo kin ti, ji tōji rōje ki al dō gangi kilə ləje al, j-ində guje ki kilə lə dije ki rangi al. Nə j-ində meje ti kadi kadi-me ləsi a aw ki dō made ti, kadi j-ingə rəbi ji ra-n kilə je ki əti ɓəl ngay dansi ti. J-a ra ki go gange ti ki Luwə ɔji-je kadi ji ra.

¹⁶ J-a j-ilə mbɛ Poy Ta ki Maji go nangi je ti ki say gidisi ti, ki kanji kadi ji tōji rōje ki kilə lə dije ki rangi ki rai gangi lo ti ləde ki sɔbi dōde.

¹⁷ Dəw ki ge kində gunə ningə, maji kadi un Bābe

ə ində-n gune☆.

¹⁸ E dəw ki Babe pite ə ndae to ti bi e dəw ki nje kun ta rone ba ndae to ti al.

11

Pol ai ki nje kaw kilə je ki nje ngom

¹ Re asi kadi əsi ginm ndəy me də majal ti ləm ningə, m-ə nə oyo əsi ginm be!

² Jangi ra-m mbata ti ləsi, ningə e jangi ki j rə Luwə ti. M-uwə dəsi mbata ti lə dingəm kare ba be, ki e Kirisi, kadi tə m-teə səsi nqə ti tə ngon ki mandi ki ay njay, ki gər ngaw al bəy.

³ Nə m-bəl kadi ne gər ləsi, təl ne gər ki majal, kadi gangi dōo ki idōoi-naa naa ti ki Kirisi maji, ə ai dana kin, naa ti. Gangi səsi naa ti, əsi səsi ngərangi, təkə Su ədi-n Awa ki ta ngom ləne kin be☆.

⁴ Dəw madi ki rangi a j noo kadi re ilə səsi mbe Jəju ki rangi ki e ki j-ilə səsi mbee kəte, a adi səsi ndil ki rangi ki e ki ingəi kəte kin, ə se a adi səsi Poy Ta ki Maji ki rangi ki e ki itaai kəte kin ka, a ij kadi əsi gine ki təgisi par.

⁵ Ne kare, mi m-o ne ki nje kaw kilə je ki ooi rəde təkə ngay kin itəi-mi al.

⁶ Dəmajə ə m-aw ki kuji kəl ta ngay al, nə ki əji də ne gər ba, mi me ti noo. E ne ki j-əji səsi taga wangi me ne je ti pəti ki rəbi je ki dangi dangi.

⁷ Ningə kadi m-dəji səsi m-o se Poy Ta ki Maji lə Luwə ki mi wa m-ilə səsi mbee ki də ki kilə nangi kadi m-un dəsi taa, taa m-ilə səsi mbee kare ki kanji kingə ne loe kin, e ne ki loe ti al ə m-ra wa?

☆ **10:17** Jərəmi 9.23; 1Kər 1.31 ☆ **11:3** Kilə ngirə ne je 3.1-6, 13

⁸ M-taa nē ji njé kaw-naa je ti ki rangi, ki ai je ə rai səm 6a m-ra-n kilə dansi ti.

⁹ Dəkagilo ti ki m-ii-n dansi ti, ə nē to-n rəm kin, dəw madi ki m-əy-e goto. E ngakoje je ki ii dənangi Masəduwan ti ə rai səm me nē je ti ki to rəm. Me nē je ti pəti, m-uwə təgim ba kadi m-əy dəw madi al, ningə, m-a m-nay ki lo kuwə təgim ba ti wa kin.

¹⁰ M-əl wanḡi tək̄i dəw madi ki kadi a əgi-m kində gum ki ta kin dənangi Akay ti goto. Ningə m-əl ki rəbi lə ta ki rəjeti ki j rə Kirisi ti ə isi mem ti kin.

¹¹ MBa ri ə m-əl ta kin be ə? M-əl be mbata e ndigi 6a m-ndigi səsi al, al. Luwə gər maji kadi m-ndigi səsi!

¹² Nē ki m-ra kin, m-a m-nay ki lo ra ti ki n̄om ti, kadi m-əgi-n dije madi kin rəbi. Dije ki isi sangi rəbi kadi indai gude tək̄i n-asi-naa saje.

¹³ Ko dije kin ai njé kaw kilə je, ki njé ngom je, ai njé ra kilə je ki rəjeti al, ki təli rəde njé kaw kilə je ti lə Kirisi.

¹⁴ Ningə e nē ki əti dəw 6al al, tadə *Satə wa ki dəne ka isi təl rəne malayka ti ki aw ki kunj̄i.

¹⁵ E nē ki mba al, kadi njé ra kilə je lə Su təli rəde njé ra kilə je ti lə Luwə ki rəjeti. Nə a təli tade ki go kilə rade ti ki majal.

Ko je ki ingə Pol

¹⁶ M-təl m-əl 6əy, kadi dəw oo-m tə dəw ki dəe goto al. A re be al ningə, indigi kadi mi dəw ki dəm goto, kadi mi ka m-ində-n gum ndəy tə, tək̄i isi rai ki dije madi ki isi indai gude, ə indigi səde kin be tə.

¹⁷ Ta ki m-aw tə m-əl kin, m-əl ki go ndigi ti lə Bəbe al, nə m-əl ki go də majal ti ləm. Ningə m-gər kadi e nē ki asi kində gu.

18 MBata dije ngay isi indai gude ki go koe ti la daw, adi mi ka m-a m-inda gum to.

19 Sai ki sai dije ki kamsi ay njay, a ki me ndigi lasi wa, itali isi asi gin dije ki dade majal.

20 Asi ginde adi isi rai sasi baa ti, adi isi usoi sasi, adi isi taai ne jisi ti, ooi tosi al, buki jide kamsi ti indai sasi.

21 M-al ta kin ki rosol, ninga e ne ki toji kadi je dije ki togije goto. Lo kin ti, m-al ta ta daw ki dæ majal be: ne ki dije madi ooi ta ne kinda gude, mi ka m-inda-n gum to.

22 Re ai na n-ai Ebira je a? Mi ka mi Ebira to. Re ai na n-ai ngan *Isirayal je a? Mi ka mi koji Isirayal to. Re ai na n-ai ngan ka *Abirakam a? Mi ka mi ngon ka Abirakam to.

23 Re ai na n-ai nje kilæ je la Kirisi a? M-a m-al ta ta daw ki dæ goto be m-a na m-itæ-de me ti say. Tada m-ra kilæ m-itæ-de nim, m-ra dangay m-itæ-de nim, m-inga kindæ m-itæ-de nim, mi ta yo ti basi basi ki dakagilo je pati nim to.

24 Asi nja mi, *Jipi je indai-mi ta nday kuti mita gide jikare✧,

25 asi nja mita, Rom je tindai-mi ki gal, dije tilai-mi ki mbal nja kare kadi n-tali-mi, man uwæ-m nja mita, m-ra kondæ kare ki kada kare gin man ti✧.

26 Me kaw mba je ti lam ki ngay, asi kadi man mbo a uwæ-m, asi kadi kaya je ki nje gangi rabi rai-mi, asi kadi ngakom Jipi je teei tam ti a rai-mi, asi kadi nje gar Luwæ al teei tam ti a rai-mi, asi kadi me be bo ti, ne ki majal teei dom ti, asi kadi ne ra-m dilæ lo ti, asi kadi ba uwæ-m, asi kadi ngakom je, ki

✧ 11:24 Dataranom 25.3 ✧ 11:25 Knjk 16.22; 14.19

əi ngakom ki rəjəti al rai-mi✧.

²⁷ M-ra kilə je madi ki m-ə bəgəgə me ti, ne je ki ngə ingə-m; dəkagilo je ngay bi ədi kəm al, 60 ra-m nim, kində ra-m nim, taa taa m-ingə ne kuso al, kul 9-m, m-a ki rəm kare.

²⁸ Ki kanji kəl ne je madi, ne ki uwə mem ki ndə je, m-mər ta də njé kaw-naa je ti ki dangi dangi pəti.

²⁹ Kin ə təgi dəw madi goto ə, mi ka təgim goto tə, kin ə dəw madi iyə rəbi lə Kirisi ə, uso-m singəm ti mur mur.

³⁰ Kin ə re e ta kində gu 6a, m-ində gum ki təgi goto ləm.

³¹ Ningə Luwə ki Baw Bəbe Jəju, Luwə ki kəsi-gon e dəe ti biti ki n9 ti, gər kadi m-əl ta ngom al.

³² Loki m-təe Damasi ti, nje kəbe ki gin ngar Arətasi ti adi dije toi ta rəbi je ti ki be bo ti kadi uwəi-mi.

³³ Nə uni-mi me kare ti, tuyi-mi ki bole bər adi m-ji taa ki ngal ndogi bər ki gəi gidi be bo m-osi nangi. E be ə m-təe-n jie ti✧.

12

Nə je ki Bəbe adi Pol oo me ndil ti

¹ Kində gu e ne ki ndae goto, nə m-a m-nay ki lo kində gum ti bəy. Ningə m-a m-əl ta də ne je ti ki Bəbe adi m-o me ndil ti ki ne je ki tēe ki dəe adi m-gər.

² M-gər dīngəm kare ki nje kadi mene Kirisi, ki asi bal dəgi gide sə bone, Luwə un-e awi sie biti me dərə ti ki k9 mitə. Ningə dīngəm kin, Luwə un-e ki darəe

✧ 11:26 Knjk 9.23; 14.5 ✧ 11:33 32-33: Knjk 9.23-25

wa kin be ə se e me ndil ti wa ka m-gər al, nə Luwə gər✧.

³ M-gər kadi dīngəm kin Luwə un-e, nə un-e ki darəe wa kin be ə se e me ndil ti wa ka m-gər al, nə Luwə gər bəti.

⁴ Luwə un-e aw sie bīti kōbe ti ləne, adi oo ta je ki dum kadi dəw əl ki tane. E ta je ki adi dəw madi ta rəbi kadi təl əl rangi al✧.

⁵ M-a m-ində gum ki oji dō dəwe kin, nə ki oji dōm, m-a m-ində gum ba, m-ində me tōgi goto ti ləm kin par.

⁶ A re kadi m-ində gum ka, dəw a oo-m tə dəw ki dəe goto al, tadə e ta ki rōjeti ə m-a m-əl. Nə m-mbati kində gum, nə pane taa dəw oo-m tə dəw ki ngay ki al dō nē ki oo-m m-isi m-ra ə se oo tam ti.

⁷ Ningə mba kadi m-ində gum ki nē koo me ndil ti ki əti bəl kin al, m-ingə mətī madi rōm ti. Nje kaw kilə lə *Satā kare ə ingə kilə kadi tə ində-m kadi m-ində gum al.

⁸ Asi nja mitə, m-nō dō Bəbe ti kadi or kō kin rōm ti kō.

⁹ Nə Bəbe əl-m ə nə: «Me-maji ləm asi naki, tadə m-isi m-oji tōgim me tōgi goto ti ləi.» Adi m-a m-ində gum ki tōgi goto ləm, kadi tōgi Kirisi e dōm ti.

¹⁰ E mbata kin ə, tōgim goto ka m-ra rənəl nim, dije taji-mi je, adi-mi me-kō je, indəi kəmm ndoo je, adi-mi kō je mbata ti lə Kirisi ka, m-ra rənəl par, tadə loki tōgim goto kin ba, e ə m-ingə tōgi ti.

Me Pol osi nangi al mbata ti lə Korēti je

¹¹ Basine m-təl dəw ki dəe majal, ningə e səi ə indəi tōgi dōm ti adi m-təl nje dō majal. Səi ə re a mai naji

✧ 12:2 Knjk 9.30; 11.25; Gal 1.21 ✧ 12:4 3-4: Lk 23.43

dɔm ti, tadɔ re mi ne madi al ka, ne ki nje kaw kile je ki ngai ngay kam itaei-mi goto.

12 Ne je ki toji kadi mi nje kaw kilə rai ne dansi ti adi oi. M-uwə togim ba me ne je ti ki nga, m-ra ne kɔji je, ki ne je ki əti bəl, ki togi je ta kamsi ti.

13 E ri ə ndəgi nje kaw-naa je ki rangi ingəi itai səsi ə? Ne kare ki m-gər ba, e kɔy ki mi ne ki kɔy dɔsi ti al kin par. NGa ningə, kadi mesi səl dɔm ti ki oji dɔ ne ki go ti al kin!

14 Ki basine kin, njam e ta rəbi ti kadi m-aw m-o səsi ki kɔ mitə☆. Ningə kawm ki m-a m-aw kam, m-a mi ne ki kɔy dɔsi ti al, tadɔ e darɔsi wa ə m-isi m-sangi, bi m-sangi ne kingə ləsi al. Təki rɔjeti, e baw ngan je ə a ngəmi ne kingə mbata ti lə ngande je, bi e ngan je ba a ngəmi ne kingə mbata ti lə bawde je al.

15 Ningə ki oji dɔm, mi basi ngay kadi m-ra ne kɔ dɔsi ti. Darɔm ə wa ba pəti, mi basi ngay kadi m-ra kɔ mbata ti ləsi. M-gər kadi re m-ndigi səsi ngay be kin ə, səi a indigi-mi ngon ndigi al.

16 Dije madi a əli əi nə e ki rɔjeti kadi mi ne kɔy ki dɔsi ti al, nə a əli təki mi nje kadi kəm dije, m-tə səsi ki ta ngom m-taa-n ne ləsi.

17 Ə se dan dije ti ki m-ilə-de ki rɔsi ti kin, dəw madi ki m-un girə dɔe ti m-taa-n ne jisi ti e noo wa?

18 M-dəji Titi m-ade aw dansi ti, ningə m-ilə ngokoje kare m-adi aw sie tɔ☆. Ə se Titi un girə taa-n ne madi jisi ti wa? Titi a un girə taa-n ne jisi ti al, tadɔ je sɔde je kin, je dije ki ndil ki kare ba ə isi ɔr-je ta rəbi, taa j-isi j-un go rəbi ki kare ba tɔ.

☆ 12:14 Kawe ki dɔsay tɔ e ki kɔ joo tɔ Knjk 18; 2Kɔr 13.2 ☆ 12:18 8.18

19 Mari nu ba, isi oi ə nə j-isi ji sangi kadi j-ər ta dɔje ti ki nɔsi ti, nə jagi, e nɔ Luwə ti, me kində rɔ naa ti ki Kirisi ə j-isi j-əl-n ta. Ningə ne je kin pəti, e mba kadi ɔsi ginsi ki kəte me kadi-me ti ləsi.

20 Təki rɔjeti, m-ɓəl kadi loki m-aw m-tee dansi ti ɓa, m-ingə səsi ta ne ra ti ki nəl-m al. Ə re m-ingə səsi ta ne ra ti ki nəl-m al ɓa, ne ki m-a m-ra a nəl səsi al tɔ. M-ɓəl kadi m-aw ɓa, m-tər ta kəl-naa ti, ki ta jangi ki ra ti, ki ta wongi ti, ki ta ni ti, ki ne taji ti, ki ta kəl-naa ta ti, ki ta kɔji rɔ ti, ki ta ne ra ki biriri ti.

21 M-ɓəl kadi kirem dansi ti me ndɔ je ti ki a re kin, Luwə ilə rɔsəl dəm ti ta kəmsi ti. M-ɓəl kadi m-aw m-a ta nɔ ti mbata dije madi ngay ki kəte rai majal, nə iyə rəbe kɔ al, ə isi ta ne kɔbi ti, ki ta sangi-naa kaya ti, ki ta ne ki to ra al ti ba.

13

Ta kɔji ki dɔbɔy ti ki kuwə ji-naa

1 E kaw ki kɔ mitə[☆] ngata ə m-a m-aw dansi ti am. NGa ningə, j-a j-o go ta lə dije ki rai majal təki makitibi lə Luwə əl-n ə nə: «Ta je pəti a e ki kun-ndu dɔ ti ki naji ki ma lə dije joo ə se mitə[☆]» ka kin.

2 Lo kin ti, m-əl dije ki ndɔ ki rai majal kəte ki njé je ki rangi pəti, təki re m-təl m-aw dansi ti gogi ə, dəw ki m-a m-isi sie dɔ majal ti lie goto. Ningə ta kin e ta ki ndɔ ki m-əl kəte, kawm dansi ti ki kɔ joo kin ngata, nə ki ɓone mi say səsi kin ka, m-təl m-re dɔ ti ɓəy.

☆ 13:1 12.14 ☆ 13:1 Dətərənom 19.15; Mt 18.16; 1Tim 5.19; Eb 10.28

³ M-a m-isi səsi dɔ ti al, tadɔ isi sangi kadi oi ne ki tɔji kadi Kirisi əl ta ki rəbi ki rəm ti. Kirisi ki, ki rəsi ti aw ki tɔgi, isi ɔji tɔgine dansi ti.

⁴ E ki rɔjeti kadi dije ɓai Kirisi kagi-dəsi ti mbata tɔge ki goto, nə isi ki dɔne taa ki tɔgi lə Luwə. Be tɔ ə, je ka, tɔgi je goto me kində rɔ naa ti ki Kirisi, nə j-a j-isi ki dɔje taa, naa ti sie ki tɔgi lə Luwə, ta kəm-naa ti.

⁵ Indai manji rəsi səi je wa oi se isi njiyai tə njé kadi-me je wa wa? A igəri kadi Kirisi e dansi ti noo. A re be al ningə, asi kadi oi lo wa ki ai ti dana me kində manji rɔ ti ləsi kin al tɔ ən.

⁶ M-gər maji kadi a igəri təkɪ je ji gər lo ki j-a titi.

⁷ J-əl ta ki Luwə kadi irai ne madi kare ki majal al. Ji sangi kadi j-ɔji təkɪ je ə j-ingə me ti al, nə ji sangi kadi j-o səsi irai ne ki maji. Təkɪ re to tə ne ki je j-osi ti be ka, kadi j-o səsi irai ne ki maji.

⁸ Tadɔ je j-aw ki tɔgi madi ki kadi j-osi-n ta ta ki rɔjeti al. J-aw ki tɔgi ki kadi ji ra-n kilə ki rɔjeti par.

⁹ Loki tɔgije goto, nə səi tɔgisi e ngay ɓa, j-ingə rɔnəl. Ningə ne ki j-isi dɔji Luwə, e ta kadi itɔgi ki kəte.

¹⁰ E mbata kin ə, mi say səsi ka, m-ndangi makitibi kin m-adi səsi kadi tə re ndɔ ki m-teej dansi ti ɓa, m-ra madi nga səsi ki tɔgi ki Babe adi-m kin al. Tɔgi ki Luwə adi-m kadi m-osi-n ginsi kadi awi ki kəte yo, ɓi kadi m-tuji-n səsi al.

¹¹ Ki ne kin, ngakom je, maji kadi isi ki rɔnəl, awi ki kəte kəte, kadi ilai dɪngəm me-naa ti, adi ndusi osi go-naa ti, ə isi ki lapiya, ningə Luwə ki nje ndigi dije ki nje kadi lapiya a e naa ti səsi.

¹² Uwəi ji-naa kare kare pəti ki kuwə-naa rɔ ti. Njé kadi-me je pəti uwəi jisi.

¹³ Kadi me-maji la Babe Jɛju Kirisi, la Luwɛ ki nje ndigi dije, ki la NDil Luwɛ ki nje kuwɛ dije naa ti, e naa ti sɛsi pɛti. Amen!

KĒLƏ-MĪNDĪ KĪ SĪĠ

New Testament in Bedjond (CD:bjv:Bedjond)

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Bedjond

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Bedjond

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2021-11-01

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 25 Aug 2024 from source files
dated 29 Jan 2022
a4f34a03-c89e-55e0-bc3f-22f7829df823